

‘Aan de slag’

Helder, eenvoudig en toegesneden op de wensen van de praktijk. Dat zijn volgens het kabinet de uitgangspunten van de nieuwe wetgeving over personenvennootschappen. De aloude discussie over de rol van de notaris lijkt (vooralnog) beslecht: nee, geen verplichte tussenkomst. Het wetsvoorstel is onlangs in consultatie gegaan.

TEKST Dorine van Kesteren | BEELD Truus van Gog

De weg ernaartoe was lang en hobbelig. Al tijdens de beraadslagingen over een nieuw Burgerlijk Wetboek in de jaren zeventig van de vorige eeuw stond herziening van de wetgeving voor de personenvennootschap op de agenda, maar zonder concreet resultaat. Veertig jaar later kwam toenmalig minister Ivo Opstelten van Justitie met een wetsvoorstel, waarvan de basis was gelegd door de illustere professor Maeijer. Eenmaal gearriveerd in de Eerste Kamer trok Opstelten zijn voorstel echter in en stierf het een stille dood. De 231.000 ondernemers in Nederland die opereren in de vorm van een maatschap, vennootschap onder firma (vof) of commanditaire vennootschap (cv) moeten het dus tot op de dag van vandaag doen met regels die stammen uit 1838. Nu waagt minister Sander Dekker van Rechtsbescherming een nieuwe poging. En dat is hard nodig, aldus professor Martin van Olffen, die met zijn werkgroep aan de wieg stond van

het wetsvoorstel. ‘De huidige wetgeving is niet alleen verouderd, maar ook slecht kenbaar, omdat de regels verspreid zijn over het Burgerlijk Wetboek en het Wetboek van Koophandel. Bovendien moet voor een goed begrip niet alleen de wet worden gekend, maar ook de rechtspraak.’

‘Zo was er jarenlange strijd over de vraag of nieuwe vennoten aansprakelijk waren voor oude schulden. Uiteindelijk moest de Hoge Raad eraan te pas komen om deze vraag te beantwoorden en al die tijd was er onzekerheid’, vult Gerard van Solinge aan, advocaat bij Allen & Overy en hoogleraar Ondernemingsrecht aan de Radboud Universiteit Nijmegen. ‘De praktijk wacht al decennia op modernisering en vernieuwing van de wetgeving’, vat Corrine Holdinga, notaris bij HMK Notarissen in Amsterdam en bestuurslid van de Vereniging Ondernemingsrechtsspecialisten Notariaat (VON), het kernachtig samen.

NOBEL AMBT

Het wetsvoorstel voorziet in nog maar twee rechtsvormen: de personenvennootschap en commanditaire vennootschap. Anders dan nu is de vennootschap nieuwe stijl een rechtspersoon. ‘Als zelfstandig drager van rechten en verplichtingen kan de personenvennootschap eigenaar worden van alle goederen die worden gebruikt in de bedrijfsuitoefening, zoals een pand, meubilair en machines. Dat is een stap voorwaarts. Nu zijn de vennoten vaak gezamenlijk eigenaar, waardoor er telkens allerlei rechtshandelingen moeten plaatsvinden als er vennoten toe- of uittreden’, zegt Van Olffen, in het dagelijks leven notaris bij De Brauw Blackstone Westbroek en hoogleraar Ondernemingsrecht aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Het negentiende eeuwse onderscheid tussen beroep en bedrijf vervalt. Van Solinge: ‘Het besef is doorgedrongen dat beroepsbeoefenaars zoals artsen, notarissen en advocaten tegenwoordig ook een bedrijf hebben; het is

Corine Holdinga

Martin van Olffen

‘De praktijk wacht al decennia op modernisering en vernieuwing van de wetgeving’

Gerard van Solinge

niet alleen een nobel ambt.’ Dit betekent dat er in de toekomst alleen nog hoofdelijke aansprakelijkheid bestaat voor de schulden van de vennootschap. Nu zijn maten in een maatschap nog aansprakelijk voor gelijke delen. ‘Het is natuurlijk niet goed uit te leggen dat een schilder in een vof voor het geheel kan worden aangesproken en een notaris met drie maten slechts voor een kwart.’

CHIRURG

Een andere vernieuwing is, dat als een bepaalde vennoot een opdracht uitvoert slechts déze vennoot extern aansprakelijk is – naast de vennootschap – en de andere vennoten niet. Denk aan de situatie dat een patiënt per se wil dat zijn operatie door die ene chirurg wordt uitgevoerd. Van Olffen: ‘Met deze zogeheten beperkte aansprakelijkheid komt de minister tegemoet aan de wens van ondernemers. Dit vergt in de praktijk overigens wel goede werk- en organisatie-

afspraken. Als bijvoorbeeld een notaris is belast met zo’n speciale opdracht, moet hij ervoor waken dat zijn maten niet ook met een deel van de uitvoering aan de slag gaan.’ Het wetsvoorstel regelt daarnaast expliciet dat een nieuwe vennoot alleen verbonden is aan verplichtingen die ná zijn toetreden zijn ontstaan. Een vertrekkende vennoot is na vijf jaar bevrijd van verplichtingen tegenover derden. Verder kunnen financiers straks een zekerheidsrecht vestigen op een aandeel in de personenvennootschap. Holdinga: ‘De verwachting is dat dit het gemakkelijker zal maken om financiering aan te trekken.’

VERPLICHTE TUSSENKOMST

Terugkerend discussiepunt is of een notariële akte verplicht moet zijn om rechtspersoonlijkheid te laten ontstaan. In het wetsvoorstel hakt Dekker de knoop door: nee. Hiermee volgt hij de voorstellen van de werkgroep Van Olffen. ‘Zo beperken we de administratieve lasten

voor het bedrijfsleven en blijft het laagdrempelig om een personenvennootschap op te richten. De rol van de notaris blijft zoals die nu is: zorgen dat mensen die zo’n vennootschap willen aangaan, goed op de hoogte zijn van de risico’s en dat deze, waar nodig, worden meegenomen in het contract’, zegt Van Olffen. Notaris Holdinga noemt het ‘spijtig’ dat de notaris geen verplichte rol heeft. ‘Notariële tussenkomst bij de oprichting van een personenvennootschap met rechtspersoonlijkheid draagt bij aan de rechtszekerheid in het handelsverkeer, de betrouwbaarheid van de openbare registers en – *last but not least* – het voorkomen van fraude en witwassen. Maar ook zonder die verplichting zullen ondernemers in de praktijk de weg naar de notaris weten te vinden. Onze beroepsgroep is deskundige bij uitstek op dit terrein. Hier liggen dus mooie kansen.’

HANDELSREGISTER

Zonder inschrijving in het Handelsregister heeft de nieuwe personenvennootschap volgens de minister ‘rechtspersoonlijkheid met enige beperkingen’. Zo kan zij dan geen erfgenaam zijn en ook geen registergoederen verkrijgen. Dit sluit aan bij de regels voor de informele vereniging, valt te lezen in de Memorie van Toelichting. Een vreemde vergelijking, aldus Holdinga. ‘Personenvennootschappen verrichten bedrijfsmatige activiteiten die het niveau van de als informele vereniging georganiseerde breiclub doorgaans ver overstijgen.’ In tegenstelling tot Van Olffen en Van Solinge, die dit risico niet zo groot achten, maakt Holdinga zich zorgen over de mogelijke fraude die hieruit voortvloeit. ‘Een personenvennootschap die niet is ingeschreven in het Handelsregister kan bijvoorbeeld wél aandelen op naam houden. Stel dat een niet-ingeschreven personenvennootschap aandeelhouder wordt van een bv, dan ontstaat

een ondoorzichtige vennootschappelijke structuur en ligt misbruik op de loer. De VON zal er bij de consultatie dan ook niet alleen voor pleiten dat de notaris een rol krijgt, maar ook dat de rechtspersoonlijkheid pas ontstaat ná inschrijving in het Handelsregister.’

BEREN

Van Olffen noemt als kritiekpunt dat de voorstellen van de werkgroep over de herstructurering van personenvennootschappen (fusie, splitsing en omzetting in een andere rechtsvorm) niet terugkomen in het wetsvoorstel. ‘Slechts één aspect wel: dat de eigendom van een vennootschap die wordt ontbonden en daarna voortgezet door één van de vennoten, van rechtswege, onder algemene titel overgaat van de rechtspersoon naar die ene vennoot. Die overgang van rechtswege geldt overigens niet voor registergoederen. Daarvoor is nog wel een notariële akte van levering vereist.’ Van Solinge wil liever niet spreken over

‘gemiste kansen’. Het betere is de vijand van het goede, en dit is een goed wetsvoorstel, benadrukt hij. ‘De werkgroep heeft bergen werk verzet. Juristen zien altijd beren op de weg – en dat moet ook, dat is ons werk – maar ik roep hen op om nu niet weer eindeloos te gaan delibereren. Want dan vrees ik dat het met dit wetsvoorstel net zo afloopt als met zijn voorgangers. Laten we gewoon met deze wet gaan werken en eventuele fouten of lacunes later herstellen. Aan de slag dus, want daar heeft het bedrijfsleven in Nederland enorme behoefte aan.’ ■

Wat vindt u?

Voordat het kabinet het wetsvoorstel Modernisering personenvennootschap indient bij de Tweede en Eerste Kamer ligt het voor ter openbare consultatie. Een ieder kan reageren tot 31 mei via www.internetconsultatie.nl/moderniseringpersonenvennootschap.